

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ ЕДНА СПЕЦИФИЧНА ГРУПА ГЛАГОЛИ В СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Красимира Чакърова
Пловдивски университет „Паусий Хилендарски“

OBSERVATIONS ON ONE SPECIFIC GROUP OF VERBS IN MODERN BULGARIAN

Krasimira Chakarova
Paisii Hilendarski University of Plovdiv

The paper examines the question of the aspectual nature and functional specifics of one group of Bulgarian verbs formed via the formant *-va* from single act perfectives with the suffix *-n-* (cf. *bodvam* < *bodna*, *migvam* < *migna*, *tropvam* < *tropna*, etc.). Emphasis is placed on the peculiarities in the building of the aspectual "triads", in which these verbs take part, while the important role of the initial multiplicatives (cf. *boda*, *migam*, *tropam*, etc.) is highlighted. The conclusion is reached that in semantic and functional respect, the analyzed verbal forms are grammatical iteratives, which are realized mainly in non-actual use.

Key words: grammatical iteratives, aspect, multiplicatives

Обект на проучване в статията са производните глаголи, образувани чрез прибавяне на формант *-ва-* към перфективи със суфикс *-н-* (от стб. *-n=*), които пък са деривати на изходни мултипликативи – срв.: *тропвам* < *тропна* < *тропам*, *пуквам* < *пукна* < *пукам*, *кваквам* < *квакна* < *квакам* и др. под. Макар броят на споменатите глаголи да е „достатъчно многоброен“ (Тотоманова 1989: 51), те не са детайлно изследвани в българската лингвистика. Основната ни цел е не само да опишем техните формално-семантични и функционални специфики, но и да покажем, че изучаването им има важно теоретично значение за точната и непротиворечива дескрипция на видовата система в съвременния български език.

Интересът ни към въпросните глаголи в голяма степен е провокиран и от факта, че по-голямата част от тях нямат преки аналози в останалите славянски езици (там свършените по вид словоформи със суфикс **-н-** обичайно са перфектива тантум), което поражда любопитния въпрос за евентуалните вътрешноезикови предпоставки, довели до подобна проява на морфологична асиметрия.

1. Ще започнем нашия анализ, насочвайки вниманието си към формалната характеристика на глаголите от разглежданата група, които се открояват при сравнение с останалите производни глаголи, образувани от перфективи с помощта на **-ва-** (или неин аломорф). Наблюденията ни показват следното:

а) В словообразователен аспект изследваните глаголи съдържат мултипликативен корен, най-често изхождащ от семелфактивен (моментно-едноактен) звукоподражателен израз – срв.: *квак/ва/м, ких/ва/м, клок/ва/м, пук/ва/м, трак/ва/м, цък/ва/м, шляп/ва/м, ах/ва/м, боц/ва/м, чук/ва/м, дзън/ва/м, дум/ва/м* и др. В това отношение те са сродни на изходните мултипликативи от несвършен вид, образувани от същия „ономатопоетичен“ корен (Тотоманова 1989) чрез прибавяне на мултипликативните суфикси **-а-**, **-ка-** (по-рядко **-ч-**, **-ца-**, **-от-**, **-ор-** и др.) – срв.: *квак/а/м, ких/а/м, клок/а/м, пук/а/м, трак/а/м, цък/а/м, шляп/а/м, чук/а/м, ах/ка/м, боц/ка/м, дзън/ка/м, дум/ка/м* и пр.¹ За разлика от изходните мултипликативи обаче глаголите от типа *тропвам* не вербализират мултипликативно множество от ситуации², поради което не могат да се съчетават свободно с лексикални обстоятелства за детерминирана / недетерминирана продължителност) – срв.: *Той кихаше пет минути / дълго / през цялото време / постоянно*, но **Той кихваше пет минути / дълго / през цялото време / постоянно*. Както ще покажем по-нататък в изложението,

¹ По традиция в българската езикова наука споменатите глаголи биват определяни като *многоактни* (вж. Иванова 1974), а Ю. С. Маслов ги нарича *мултипликативи* (Маслов 1959).

² Характерна особеност на мултипликативното множество от ситуации е неговата монотемпоралност. То представлява съвкупност от повтарящи се (повече или по-малко равномерно и последователно) еднородни микроситуации, всяка от които съответства на отделен акт (фаза) от дадено сложно, вътрешно разчленено, дискретно във времето действие. Непрекъснатата продължителност при осъществяването на отделните ситуации им позволява да заемат един произволно кратък или дълъг конкретно локализиран времеви отрязък. Понякога темпоралният период обхваща и момента на речта, т.е. вербализираната повторителност е актуална (възприемаща се чрез непосредствено наблюдение) – срв.: *Някой чука на вратата, отвори!* (по-подробно вж. Чакърова 1997).

причините за това са свързани най-вече с действието на определени словообразователни и формообразователни механизми.

б) Глаголите в разглежданата група се отличават от всички производни форми с *-ва-*, образувани от представъчни перфективи (срв. напр. *написвам* < *напиша*, *показвам* < *покажа*, *изяждам* < *изям* и др.), по това, че не съхраняват маркера за перфективност (суфикс *-н-*³) в своята структура (на негово място се употребява *-ва-*)⁴. На този факт обръща специално внимание К. Куцаров – срв.: „Докато при *препиша* – *преписвам* маркерът за несвършен вид, носен от *-ва*, се наслагва върху маркираността на свършения вид, то при *бодна* – *бодвам* маркерът за несвършен вид замества този за свършен (марк. е мое – К. Ч.)“ (Куцаров 2011: 345). Според изследователя подобно „дефективно“ отклонение от обичайния модел на видообразуване, при което „липсва специфичната комбинаторика *постигната цел на действието* + *континуативност* = *итеративност* (курс. е на авт.)“ (Куцаров, пак там), е убедителен аргумент в полза на схващането, че въпросната морфема в случая „се оказва редундантна с оглед на континуативността и започва да се модифицира като сигнализатор на условно наклонение (*бодвам от чинията, ако не ме видят*), на значението умалителност (*капвам ти една глътка – нищо че си болен*), дори на еднократност (*идваш, чукваме се за здраве и си тръгваш*)“ (Куцаров, пак там).

Представеното становище поражда редица възражения. Преди всичко не можем да се съгласим, че еднократното значение на глаголите от типа *тропвам* е частен случай на семантична „модификация“ при замяната на перфективния маркер *-н-* с „маркера за несвършен вид *-ва-*“ (Куцаров, пак там). Както отбелязват редица автори, при образуването на разглежданите глаголи изходният едноактен начин на действие остава непроменен – срв. напр.: „Вторичните несвършени глаголи в книжовния български език, образувани от свършените най-често еднократни (мигновени) глаголи на *-на*, имат също мигновена свършена перфективна семантика“ (Иванчев 1988:

³ За морфемата *-н-* К. Иванова отбелязва: „Съотносителна с глаголните представки, внасящи в значението на глагола семантичен нюанс, който променя начина на действие на изходния глагол, като същевременно го превръща в свършен по вид (ако той е бил несвършен), е наставката *-н-*“ (Иванова 1974: 119).

⁴ Като се има предвид, че наставката *-н-* постепенно е разширявала своя обхват още в старобългарския период (тя не се е прибавяла само към мултипликативи) (вж. подробно у Ганева 2012), напълно обяснима е структурната аналогия при образуването на всички производни глаголи с *-ва-*, изхождащи от свършени глаголи с *-н-* (срв.: *грейвам* < *грейна*; *литвам* < *литна*; *реввам* < *ревна* и др.).

144)⁵. Значението условност, за което споменава К. Куцаров, е една от възможните функционални реализации на всички български итеративи (вж. Чакърова 2003: 232 – 242), докато „умалителността“ е естествената семантична рефлексия над едноактността („капването“ предполага малко количество).

Налага се да отбележим и това, че разглежданите форми от типа *тропвам, мигвам* и др. са характерни за новобългарския период от развитието на нашия език. На практика този структурен тип е заместил по-стар модел, при който *-н-* се е съчетавала с наставката *-ува-* (*мигвам < мигнувам*)⁶. Срв. у Г. Ганева: „Формите за несвършен вид от типа на *дръзвам* или *мигвам* (на мястото на по-старите *мигнувам* или *дръзнувам*, срв. и *ми-н-ова-ти*) са характерни за новобългарския период. Замяната на формообразователния тип *млък-нувам* с типа *млъквам* е била извършена през XIX в. и по време е съвпадала със замяната на суфикса *-ува* с *-ва* при вторичните имперфективи“ (Ганева 2012: 28). Следи от стария структурен модел могат да се открият и днес в някои художествени текстове, във фолклорни произведения, както и в част от съвременните български говори (напр. в тракийските⁷) – срв.: *Полунощ приближи. Никой не мигнува* (Ив. Вазов); *Па се разтрупни, размисли и по цяла нощ не мигнува, ами се току мята насам-нататък и току въздиша* (Т. Влайков); *Гледайте вака, три църни арапе: / ни махнувам, ни хвърлювам, / на бегане ке ве стигнам!* (нар. песен за Крали Марко, цит. по <http://liternet.bg>); *С'ак дѐн' кѝснувам от ей свà; утѣрна кѹкнувам до пѣчката да с' òгрея рѣкѹите*⁸ и др.

⁵ Аналогично е мнението на К. Иванова, която определя тези глаголи като едноактни (Иванова 1974: 120).

⁶ Според Св. Иванчев в миналото тази наставка „е била твърде разпространена“, но по-късно (особено в говорите, които са в основата на днешния книжовен език) „тя се е съкращавала в *-нва-*, където *-н-*, особено в случаи, когато е било предхождано от съгласна (които преобладават), е отпаднало, така че в крайна сметка е останал само суфиксът *-ва-*“ (Иванчев 1988: 144). Авторът допълва, че „този фонетичен процес е бил подпомогнат от аналогията на количествено вземащите превес случаи със суфикс *-ва-*“ (Иванчев 1988: 145).

⁷ Един от изследователите на тези говори – Хр. Кодов, специално акцентува върху споменатата особеност: „тук по един много чувствителен начин се прави разлика между *verba durativa*, от една страна, и *verba iterativa* (или *frequentativa*) – от друга“ (Кодов 1936: 105).

⁸ Примерът е от говора на с. Хухла, Ивайловградско (информатор – Кера Вълчева), и е от личния архив на д-р Иванка Гайдаджиева.

Друг е въпросът какви са били основните причини за осъществяването на замяната *-нува-* > *-нва-* > *-ва-*. Солидарни сме с мнението на Г. Ганева, че тя „е свързана с процеса на изграждане на изосемични суфикси за имперфективация на базата на еднакви акцентни парадигми (*мигвам* е като *преписвам*, а има и *(при)мигвам*, *(у)крепвам*, *(про)виквам*, *(за)млъквам* и под. като *преписвам*)“ (Ганева 2012: 28). Иначе казано – отсъствието на *-н-* като маркер за перфективност в структурата на глаголите от типа *тропвам* не трябва да се разглежда като проява на дефективност в българската аспектуална система, а като поредно доказателство за генерализирането на единен модел при образуването на производни глаголи с *-ва*, традиционно (но неточно) наричани вторични имперфективи. Би могло да се предположи и това, че отпадането на суфикса *-н-* не предизвиква сериозни семантически трансформации, тъй като неговото лексикално значение (едноактност) се препокрива със значението на мултипликативния корен.

2. Особено важен с оглед на целите на научния анализ е въпросът за семантико-функционалната характеристика на глаголите от разглеждания тип. Накратко ще представим основните изводи, до които достигнахме.

а) В семантично отношение изследваните глаголи са граматични итеративи, подобно на останалите производни глаголи с *-ва-*, образувани от перфективи. Те изразяват повторение на дадено комплексно едноактно действие без указание за времеви или пространствен предел. Както неведнъж сме отбелязвали (вж. напр. Чакърва 2003), в случая става дума за абстрактно значение, което може да се определи като *повторяемост* – вербализираната верига от репродукции е в „латентен вид“ (*мигвам* = *мигна* + *мигна* + *мигна* ..., т.е. в състояние съм да мигна по всяко време) и няма нищо общо с конкретната (реална) повторителност на изходните за видовата триада мултипликативи като *мигам*, *тропам* и пр. (срв.: *мигам* = извършвам няколко мигвания в конкретен период). Количествените параметри на това значение могат да се конкретизират единствено от контекста – срв. напр.: *Тогавата той тропва силно по масата и става* (еднократно значение в плана на сегашно историческо време); *Когато не получаваше желаната играчка, тропваше сърдито с крак* (повторително значение, ограничено в плана на миналото). Впрочем разликата между двата типа повторителност, изразявана от итеративните и мултипликативните глаголи – абстрактна (граматична) и конкретна (лексикална), проличава ясно при неактуални употреби – срв.: *Той крясва* (итер.) *ядосано и излиза навън* и *Той крещи* (мулт.) *ядосано и излиза навън*; *Когато ме вижда*

на вратата, кучето **джафва** (итер.) радостно и *Когато ме вижда на вратата, кучето **джафка*** (мулт.) радостно и др. В изреченията с итеративи се вербализират единични ситуации от две последователни действия (= *Той кресна и излезе навън; Когато ме видя на вратата, кучето джафна*), докато в изреченията с мултипликативи многоактното действие се възприема като дуративно (актуално), а не като едноактно и завършено (= *Крещя ядосано /известно време/ и излезе; Когато ме видя на вратата, кучето джафкаше*).

Смятаме, че различията при изразяването на повторителност – *абстрактна* (при итеративите от типа *тропвам*) и *конкретна* (при мултипликативите от типа *тропам*), независимо от привидно сходната им формална структура (съдържат мултипликативен корен), могат да бъдат обяснени, ако се отчетат следните факти:

- Наличието на мултипликативен корен само по себе си не е достатъчно, за да се вербализира мултипликативно множество от ситуации. Основна роля за това имат словообразователните афикси **-а-**, **-ка-** и др. Те не просто подсилват „впечатлението за мултипликативност“ (Иванова 1974: 124), а модифицират значението на ономатопоетичния корен от семелфактивно в мултипликативно. Неслучайно при перфективация на мултипликативните глаголи суфиксът **-н-** се появява на мястото на мултиплициращата наставка, т.е. новообразуваният глагол може да се определи като своеобразен вербален сингулатив (срв.: *троп-н-а* < *троп-а-м*).

- При глаголите от типа *тропвам* повторителната морфема **-ва-** не може да итеративира цялото събирателно (мултипликативно) множество, т.е. да експлицира неопределен в количествено отношение темпорален ред от повтарящи се макроситуации (както е при итеративацията на дистрибутивно множество – срв.: *Когато се показваше на вратата, всички се разбягваха*), – тъй като не успява да преодолее (и неутрализира) лексикалната „хегемония“ на мултипликативния корен. Разбира се, и в този случай **-ва-** запазва повторителното си значение, в резултат на което (чрез съчетаване с подходящи контекстови маркери) бива вербализирано неактуално (итеративно) множество от репродуциращи се микроситуации, съответстващи на отделни, завършени актове от дадено действие – срв.: *Той мигваше унесено от време на време*.

Имайки предвид всичко казано дотук, не сме склонни да приемем позицията на някои езиковеди, че т.нар. първичен и вторичен несвършен вид (в нашия случай мултипликативът и итеративът) могат

да бъдат обединени в обща грамема *имперфектив* поради общото им значение континуативност⁹.

б) Една от най-съществените особености на глаголите от типа *тропвам* е свързана с ограниченията при тяхното функциониране. За разлика от повечето граматични итеративи, които се използват практически във всички видове контекст¹⁰, изследваните глаголи имат предимно неактуална употреба. При обработката на таксономичния материал се обособиха следните групи примери:

- В плана на сегашното историческо или профетическо време глаголите се реализират с еднократна перфективна семантика. Наблюденията ни показаха, че въпросната употреба е подчертано активна в речевата практика – срв.: *Славена тропва (= тропна) хорце във Варна, после се връща (= се върна)* (<http://www.slusham.com>)¹¹; *Ето, неговата лопатка се мярка пред очите ми: вдига се много-много високо и отгоре шляпва направо по водата* (Г. Аронов, цит. по <http://chitanka.info>); *И, за момента, светът се подрежда. / Дъх си поемам, нагазвам в тревата. / Тропвам с копито. През сламка поглеждам – / колко далечни изглеждат нещата* (М. Донева); *Но седемгодишният Гоце, обикновено дотолкова самолюбив, щото плаче дори от един крив поглед, съзнаващ вината си – не охва даже* (П. Яворов); *Но в миг той спира се, простенва, охва, / изкривя старческо лице / и залюлял се в немоц, тежко грохва / със хладен детски труп в ръце...* (Хр. Смирненски); *Кандидатът на ГЕРБ, разположил се удобно върху учителската катедра, вади своя телефон: „Невалидни са за мен“, мълви той на всеослушание. В този момент звънва и мобилният на председателя* (<http://www.vestnikataka.bg>); *Сега ми прегладня, чукам го да го обеля и то ми се размаза в ръцете – аз вместо варено, съм грабнала сурово яйце* (<http://forum.hobbykafe.com>); *Утре тропвам крак в болницата, лягам на земята и казвам „оставам да раждам!“* (<http://www.bg-mamma.com>);

⁹ Срв. у К. Куцаров: „Според нас формите от типа *преписвам, изпивам, прочитам* и т.н. са на първо място от несвършен вид, изразяват значението континуативност и по този критерий са в един клас (представят една грамема) заедно с глаголите от първи несвършен вид“ (Куцаров 2011: 343).

¹⁰ Те могат да се реализират както с повторителна, така и с еднократна семантика (напр. в сегашно историческо време), а също и с условно значение (вж. Чакърва 2003: 232 – 242). Чрез тях се вербализират не само събития (повтарящи се или единични), но и състояния (при рефлексията в дуратив).

¹¹ В цитираните примери от интернет форумите е запазено оригиналното графично оформление на авторите.

- В плана на неактуалния имперфект глаголите изразяват ограничена повторителност на завършени действия в плана на миналото – срв.: *...щом ненадейно / се спънеште тя, / грижливо той **ахваше**: / „Ах, мила, крачето си / чукна невям!“* (П. Пенев); *Но въпреки това на една от масите до бара се бе настанил самотен гражданин. **Бодваше** си лениво от едно цяло печено прасенце – с лимон в странно ухилената зурла и стрък магданоз, забит под опашката* (М. Конярски, цит. по <http://www.cross.bg>); ***Ахваше** и ръкопляскаше всеки път, когато Джеймс уловеше снеча от особено трудно положение* (Дж. Роулинг, прев. на Е. Масларова); *Сумтеше недоволено, когато някой **шляпваше** в локвата до краката ѝ* (Л. Духлински, цит. по <http://literaturesviat.com>);

- Във футурален план разглежданите глаголи могат да експлицитно повторителност на предстоящи действия – срв.: *Всеки път щом не получава точно това, което иска, **ще тропва** сърдито с краче* (<http://krasota.rozali.com>); *Само в метрото да спре да се вози, ако обича, че **ще трепваме** при всеки забравен сак* (<http://www.dnes.bg>); *Така влюбени и любители на виното ще вдигат наздравници и **ще бодват** плата с всякакви зеленчуци без зеления зарзават* (<http://paper.standartnews.com>) и др. Аналогично е значението и в случаите, когато глаголят е в императив¹² – срв.: *Щади се колкото можеш, **махвай** с ръка по-често, пийвай повечко чайче от жълт кантарион и... по-често си припомняй, че „И това ще мине“* (<http://forum.abv.bg>);

- Глаголите от типа *тропам* се срещат и при повторителната употреба на други времена (перфект, плусквамперфект, презенс и др.) – срв.: *За този Рекс **съм трепвал** неведнъж, тъй като Съдбата, неговата, ни противопостави, сблъска ни най-ненадейно* (<http://old.duma.bg>); *Изведнъж всички неща, на които просто **бях махвал** с ръка, без да се замислям, си дойдоха по местата* (Д. Едингс, Л. Едингс, цит. по <http://chitanka.info>); *Като малки може и да съм я **шляпвал** някога* (Хр. Калчев); *Ако често **мигваш**, когато се включва камерата, пробвай следния трик ...* (<http://www.zajenata.bg>); *Поглъщам стотина страници, **ахвам**, **охвам** или се размивам стотина пъти, после се връщам и препрочитам част от текста отново* (<http://huhaha.wordpress.com>);

¹² Както е известно, при императива обикновено става дума за действия, проектирани в следходността, чието осъществяване е предстоящо и е по волята (желанието) на говорещото лице.

- В плана на сегашно гномическо време се реализира значението неограничена повторителност – срв.: *Тъжният човек хорце не тропва*; *Старей: / не тропвам със крак да прогоня смъртта – / беседвам и споря със нея* (К. Александров); *Елизабет II не трепва зад волана* (<http://www.dnes.bg>);

- Макар и рядко (предвид спецификата на действията, които вербализират), глаголите от разглеждания тип могат да изразяват и условно значение – срв.: *Тропвам едно хорце, ако имам настроение*¹³.

В хода на анализа не бяха открити примери за дуративна употреба на изследваните вербални форми в плана на актуалния презенс. Ще припомним, че този случай на функционална ограниченост е регистриран от Св. Иванчев – срв.: „Вторичните несвършени глаголи в книжовния български език, образувани от свършените най-често еднократни (мигновени) глаголи на *-на-* [...] не могат да се употребяват в сегашно актуално време и се срещат само при повторителност или в плана на сегашно историческо време“ (Иванчев 1988: 144). Бихме могли да допълним заключението на автора, уточнявайки, че освен в актуален презенс, глаголите от типа *тропвам* не могат да се употребяват и в останалите актуални (реални) времена – аорист, имперфект, перфект, футурум, плюсквамперфект, футурум претерити и футурум екзактум претерити, срв. напр.: **В онзи момент той мигваше, *Тогава той мигв; *Аз бях мигвал (щях да мигвам) тогава, *В този миг съм мигвал (ще съм мигвал)* и др. под. Вероятната причина за подобна дефективност може да се открие във факта, че човек много рядко вербализира в актуален план отделни фрагменти от дадено мултипликативно действие. Това навярно е свързано и със спецификата при дефинирането на понятието *говорен момент* – срв. у Р. Мутафчиев: „Сегашното за човека не е един миг, а по-дълга или по-кратка редица от мигове, един от които е моментът на говорене. Моментът на говоренето обаче не е закован на едно определено място, а постоянно се движи в границите на сегашното“ (Мутафчиев 1964: 7 – 8).

Тук е мястото да припомним, че в популярното си изследване, посветено на темпоралната дефективност на някои български „вторични несвършени глаголи“ (т.е. граматични итеративи), В. Станков споменава за над двеста лексеми, „които са функционално ограничени“ (Станков 1968: 165) – *направлям, прочитам, окъпвам, послужвам, окосявам* и др. Както показва нашето проучване, към този списък трябва да бъдат прибавени и глаголите от типа *тропвам*. Смятаме, че

¹³ Вж. и примера на К. Куцаров, цитиран по-горе в изложението.

включването им е оправдано не само от гледна точка на емпиричната прецизност, но и защото още веднъж потвърждава тезата за инвариантност на значението комплексна повторителност (а не дура-тивност) при реализацията на българските граматични итеративи (вж. за това у Чакърова 2003).

В заключение ще посочим, че самото наличие на специфичната група български глаголи от типа *тропвам* е важна проява на тенденцията към генерализиране, унифициране и усъвършенстване на процеса граматикализация (разб. граматична итеративация) във видовата система на съвременния български език.

ЛИТЕРАТУРА

- Ганева 2012:** Ганева, Г. *Глаголната суфиксация в историята на българския език с оглед изграждането на видовата опозиция*. Автореферат на дисертация за присъждане на научната и образователна степен „доктор“. София, 2012.
- Иванова 1974:** Иванова, К. *Начини на глаголното действие в съвременния български език*. София: Издателство на БАН, 1974.
- Иванчев 1971:** Иванчев, Св. *Проблеми на аспектуалността в славянските езици*. София: Издателство на БАН, 1971.
- Иванчев 1988:** Иванчев, Св. *Глаголният тип клекнувам в българския език*. // *Българският език – класически и екзотичен*. София: „Народна просвета“, 1988, 143 – 146.
- Кодов 1935:** Кодов, Хр. *Езикът на тракийските българи*. // *Тракийски сборник*, 1935, кн. 6, 1–127.
- Куцаров 2011:** Куцаров, К. *Лексикално-граматичната категория вид и българските причастия*. // *Следите на словото. Сборник с доклади по случай юбилея на проф. д.ф.н. Диана Иванова*. Пловдив: „Контекст“, 2011, 340 – 346.
- Маслов 1959:** Маслов, Ю. С. *Глагольный вид в современном болгарском литературном языке*. – *Вопросы грамматики болгарского литературного языка*. Москва: Издательство АН СССР, 1959, 157 – 312.
- Мутафчиев 1964:** Р. Мутафчиев. *Сегашно историческо време в съвременния български език*. София: Издателство на БАН, 1964.
- Станков 1968:** Станков, В. *За темпоралната дефективност на някои вторични несвършени глаголи в съвременния български език*. // *Славистичен сборник. По случай VI международен конгрес на славистите в Прага*. София: Издателство на БАН, 1968, 165 – 172.

Тотоманова 1989: Тотоманова, А.-М. Към историята на словообразователните модели при глаголите с оноματοпоетичен корен в българския език. // *Език и литература*, 1989, № 5: 51 – 56.

Чакърва 1997: Чакърва, Кр. Словообразователни средства за изразяване на мултипликативност в съвременния български книжовен език. // *Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“*. Т. 35, кн. 1, 1997 – Филология, 139 – 144.

Чакърва 2003: Чакърва, Кр. *Аспектуалност и количество*. Велико Търново: „Фабер“, 2003.